

szkoła podstawowa **4-6**

OPRACOWANIA lektur uzupełniających

MARK TWAIN

PRZYGODY TOMKA SAWYERA

Streszczenia lektur
uzupełniających

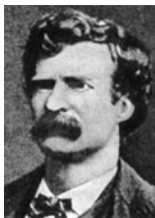
Charakterystyki
i problematyka

Odpowiedzi na
pytania z testów
i sprawdzianów

pewniak
na teście

GREG
WYDAWNICTWO

Mark Twain



Biografia

Prawdziwe nazwisko tego amerykańskiego pisarza brzmi Samuel Langhorne Clemens. Urodził się w **1835 r.** w miasteczku Floryda. Pracował w drukarni, a później jako pilot parowca rzecznego. Z tego okresu pochodzi jego pseudonim literacki – *mark twain* znaczy „znac dwa” (chodzi o miarę głębokości). Twain był poszukiwaczem złota, podróżnikiem – zwiedził niemal cały świat. Pracował jako dziennikarz, najbardziej znany jest jako autor powieści, np.: *Księżę i żebrak*, *Przygody Tomka Sawyera*, *Przygody Hucka*. Pisarz zmarł w **1910 r.**

” PRZYGODY TOMKA SAWYERA

Czas i miejsce akcji

Wydarzenia rozgrywają się **w końcu XIX w. w Ameryce**, w małym miasteczku **St. Petersburg** nad rzeką Missisipi.



Bohaterowie

Tomek Sawyer – bohater główny, tytułowy, **sierota, wychowywany przez ciotkę** Polly. Miał krótkie, kręcone włosy i było to przyczyną jego wielkiego zmartwienia – Tomek uważał, że loki to *rzecz niemęska*. Na co dzień biegał boso, w zniszczonym, wygodnym ubraniu, w którym czuł się swobodnie. W niedzielę chłopiec ubierał się w *drugie ubranie* – czyste i eleganckie. Na głowę wkładał kapelusz, a na nogi starannie wypastowane buciki. Wyglądał wtedy jak bardzo grzeczny i elegancki chłopiec.

Tomek miał *awanturniczą żytkę*, znał wszystkich mieszkańców miasteczka, ale jego największym przyjacielem był Huck Finn. Był **wesoty, miał duże poczucie humoru** i mnóstwo fantastycznych pomysłów. Codziennie przeżywał wiele przygód. Nie mógł usiedzieć na miejscu i wszędzie go było pełno. Zwykle miał dobre intencje, ale nie zawsze udawało mu się właściwie postępować. Dopiero po powrocie do domu po ucieczce zdał sobie sprawę z tego, jak bardzo zmartwił ciotkę. Jeszcze raz przekonał się, że ona bardzo go kocha. Wcześniej czuł się niekochany, samotny i opuszczony. Tęsknił za rodzicami, których bardzo mu brakowało.

Tomek był **odważnym, pewnym siebie, bardzo samodzielnym chłopcem**. Miał duże poczucie uczciwości, był ambitny. Często udawał „twardziela”, nie stronił od bójek, miał swoje zdanie, którego bronił do końca. Był **uparty, odważnie dążył do celu**. Tomek był także **wrażliwym, dobrym** chłopcem. Kochał ciotkę i swego przyrodniego brata Sida.

To sympatyczny bohater. Można go polubić. Jest wiernym i oddanym przyjacielem. W trakcie powieściowych wydarzeń przeżywa miłość do Becky. Traktuje dziewczynkę jak damę. Szanuje też ciotkę Polcię, choć na co dzień walczy z jej „metodami wychowawczymi”.

Huckleberry Finn, czyli Huck – bohater drugoplanowy, przyjaciel Tomka, sierota, został porzucony przez ojca. Huck prowadzi życie włóczęgi. Lubi wolność, najszcześniejszy czuje się wtedy, kiedy po skromnym śniadaniu wyleguje się w starej beczcze. U wdowy Douglas jest mu źle – musi przystosować się do zasad panujących we wszystkich domach. Tymczasem Huck mawia: *ja nie jestem „wszyscy” i nie mogę tego znieść. To straszne – być na uwięzi*. Huck jest **samodzielnym, umie o siebie zadbać**. Kocha swobodę, nie znosi być skrępowany. Wcale nie potrzebuje dużej ilości pieniędzy. Swoją część znalezionej złota zamierza oddać Tomkowi. Jest wiernym i oddanym przyjacielem.

Pewniak
na teście

Sid – przyrodni brat Tomka. Jest całkowitym przeciwieństwem głównego bohatera. **Grzeczny**, świeci przykładem, **posłuszny**, *nie ma awanturniczej żyłki*.

Ciotka Polly – wychowuje Tomka, bardzo go kocha, ale nie umie poskromić psot chłopca.

Rebeka Thatcher, czyli Becky – śliczna dziewczynka, ukochana Tomka. Razem błądzą w pieczarach. Becky ufa Tomkowi, wie, że to dzielny chłopiec, przy nim czuje się bezpieczna.

Plan wydarzeń

1. Spotkanie Tomka z Huckiem.
2. W szkółce niedzielnej.
3. Tomek zakochany w Becky.
4. Zbrodnia.
5. Zabawa chłopców w piratów na wyspie.
6. Poszukiwanie skarbów.
7. W pieczarach.
8. Becky i Tomek w śmiertelnym niebezpieczeństwie.
9. Odnalezieni.

Krótkie streszczenie

Tomek Sawyer to urwis i rozrabiaka. Już w pierwszym rozdziale daje się poznać jako wagarowicz i skłonny do bijatyki tobuz. Za wdanie się w bójkę z miejscowym elegantem Alfredem Templem Tomek zostaje zmuszony do pracy w sobotę. Dzięki wrodzonemu sprytowi chłopiec przekonuje swoich kolegów, że powierzone mu malowanie płotu jest wspaniałą rozrywką, i nie tylko nie musi pracować, ale jeszcze pobiera różnego rodzaju opłaty od chętnych do pomocy przyjaciół w zamian za możliwość zakosztowania tej przyjemności.

Tomek nie przepada nie tylko za pracą, ale także za nauką w szkole, uczestnictwem w niedzielnych nabożeństwach i uczęszczaniem do szkółki niedzielnej. Przebywanie w tych miejscach urozmaicają mu liczne psoty, a także towarzystwo nowo przybyłej do miasteczka Becky Thatcher, w której Tomek zakochuje się od pierwszego wejrzenia.

Pewnej nocy Tomek wraz ze swym najlepszym przyjacielem, wścążką i rozrabiaką Huckiem Finnem, rusza na cmentarz, by za pomocą zdechłego kota pozbyć się kurzajek. Przybywszy na miejsce, chłopcy są świadkami morderstwa dokonanego przez Indianina Joego na doktorze Robinsonie. Indianin wrabia w zbrodnię swego pijanego towarzysza Muffa Pottera, ale chłopcy, obawiając się zemsty ze strony prawdziwego mordercy, zachowują tę tajemnicę dla siebie.

Odrzucony przez ukochaną bohater wkrótce ucieka z przyjaciółmi, Huckleberrym Finnem i Joem Harperem, na Wyspę Jacksona, gdzie przez blisko tydzień bawią się w piratów. Po tym czasie, zatęskniwszy za domem, postanawiają wrócić do rodzin. Aby wzbudzić sensację, pojawiają się w kościele podczas swojego własnego pogrzebu (ludzie uznali, że chłopcy utonęli w Missisipi).

W trakcie wakacji Tomek postanawia zeznawać przed sądem w sprawie morderstwa, którego był świadkiem. Muff Potter zostaje uniewinniony, zaś Indianin Joe znika.

Tomek wraz z Huckiem, pobudzeni przez wakacyjną nudę, zaczynają szukać skarbów. Chcąc przeszukać nawiedzony dom, są świadkami, jak Indianin Joe jako pierwszy odnajduje w nim kuferek pełen złota. Chłopcy cudem unikają śmierci z rąk przestępcy, ale postanawiają przejąć skrzynię z monetami. Huck podsłuchuje plan Indianina Joego dotyczący zemsty na wdowie Douglas i ratuje jej życie.

Jakiś czas później, podczas zabawy w jaskini McDougala, Tomek i Becky myślą drogę i gubią się w płataninie korytarzy. Od soboty do wtorku przebywają w ciemności, licząc na nadejście pomocy. W końcu skrajnie wycieńczony z głodu Tomek odnajduje nieznanego

nikomu wyjście z groty. W trakcie poszukiwań drogi do wyjścia chłopiec napotyka Indianina Joego i widzi miejsce, w którym został ukryty skarb.

Po powrocie dzieci do domów ojciec Becky zamyka szczelnie wejście do jaskini, nie wiedząc, że znajduje się w niej Indianin. Gdy Tomek ujawnia tę wiadomość, Joe już nie żyje – umarł z głodu. Po jakimś czasie Tomek i Huck wracają do groty i wydostają skrzynkę ze złotem. Wdowa Douglas bierze Hucka na wychowanie.

STRESZCZENIE

Tomek bawi się, walczy i znika (streszczenie rozdziału)

Tego dnia Tomek poszedł na wagary. Podczas kolacji ciotka Polcia zadawała mu podstępne pytania, aby wydobyć z chłopca kompromitujące wyznanie. Jej zabiegi spełzyły na niczym, gdyby nie Sid, przyrodni brat Tomka. Zauważył on, iż kotnierzyk Tomka przyszyty jest czarną nitką, a tymczasem ciotka szyła go białą. Wówczas Tomek, nie czekając na dalszy ciąg wydarzeń, pogroził bratu i wybiegł z domu.

Był letni wieczór. Nową namiętnością Tomka był oryginalny sposób gwizdania. Szedł teraz i gwizdał, gdy nagle zauważył obcego, porządnie i czysto ubranego chłopca. Chłopcy stanęli naprzeciw siebie i zaczęli się przezywać, a potem bić. Po chwili Tomek siedział okrakiem na nieprzyjacielu, aż ten nie wykrztusił słowa *dosyć*.

Chłopiec wrócił do domu bardzo późno. Ciotka, widząc jego potargane ubranie, postanowiła ukarać go na ciężką pracę w dniu wolnym od nauki, czyli w sobotę.

Znakomity pacykarz (streszczenie rozdziału)

Nadszedł sobotni ranek. Tomkowi jednak świat wydawał się pusty i smutny, gdyż musiał pomalować wysoki parkan. Nagle przyszła mu do głowy pewna myśl i z zapałem zabrał się do pracy. Udał nawet, że nie widzi przechodzącego obok Bena Rogersa. Chłopiec ten przystanął i z zacięciem przyglądał się pracy Tomka. W pewnej chwili poprosił Sawyera, aby dał mu trochę pomalować. Jednakże Tomek nie chciał się na to zgodzić, mówiąc, że płot musi być pomalowany bardzo starannie. W końcu, z niechęcią na twarzy, ale z radością w sercu, spełnił prośbę kolegi, jednak dopiero wtedy, gdy Ben podarował mu jabłko.

Kiedy słońce zaczęło chylić się ku zachodowi, płot był pomalowany trzema warstwami wapna.

Wojna i miłość (streszczenie rozdziału)

Ciotka Polcia była bardzo zadowolona z pracy Tomka. Chłopiec poszedł się bawić. Przechodząc obok domu, w którym mieszkał Jeff Thatcher, ujrzał w ogrodzie nieznaną dziewczynkę. Była bardzo ładna, o niebieskich oczach i złotystych włosach. Widząc, że go zauważyła, Tomek zaczął wyczyniać różne gimnastyczne akrobacje, chcąc wzbudzić jej zainteresowanie. Dziewczynka, nim zniknęła w drzwiach domu, rzuciła mu przez parkan bratka.

Przy kolacji Tomek był w świetnym humorze. Gdy ciotka wyszła do kuchni, Sid, chcąc okazać Tomkowi swoją wyższość, sięgnął po cukierniczkę, która wyślizgnęła mu się z rąk i stłukła się. Ciotka, znając niespokojną naturę Tomka, jemu właśnie wymierzyła karę. Przez resztę dnia chłopiec chodził nadąsany i smutny.

Popisy w szkółce niedzielnej (streszczenie rozdziału)

Po odmówieniu porannej modlitwy, wymyć się i ubrać Tomek poszedł do szkółki niedzielnej. Czatował na chłopców wchodzących do kościoła, aby za różne drobności, np. haczyk do wędki czy miętówkę, nabyć kartki w różnych kolorach, które były nagrodą za wyrecytowanie wersetów z *Biblii*. Tymczasem dyrektor wygłaszał kazanie. W pewnej chwili do kościoła weszli honorowi goście: adwokat Thatcher z mężczyzną w średnim wieku, który okazał się być sędzią hrabstwa. Wraz z nimi przyszła nieznaną dziewczynka. W kościele zrobiło się zamieszanie. Właśnie wtedy Tomek Sawyer wystąpił ze swoimi kartkami i zażądał *Biblii*. Dyrektor wręczył chłopcu nagrodę na oczach pożeranych przez zazdrość kolegów Tomka, ale czuł, że kryje się tu jakaś tajemnica. Sędzia, składając Tomkowi gratulacje, zapytał chłopca o pierwszych apostołów. Tomek odpowiedział, że pierwszymi apostołami byli Dawid i Goliat.

Pewniak
na teściePewniak
na teście**Chrzęszcz i jego ofiara (streszczenie rozdziału)**

Niebawem ludzie zaczęli schodzić się na poranne nabożeństwo. Pastor odśpiewał hymn, a następnie przeczytał ogłoszenia o zebraniach i posiedzeniach. Potem przystąpił do modlitwy. Tomek nie był zainteresowany tym, co się działo w kościele. Nagle chłopiec przypomniał sobie o swoim skarbie. Wyjął z kieszeni olbrzymiego chrzęszcza, którego nazwał „szczypawką” i którego przechowywał w pudelku od kapiszonów. Wypuścił „szczypawkę” na podłogę kościoła, po której wataśat się jakiś pudel. Pies zainteresował się owadem. Odtąd wierni zainteresowani byli nie modlitwą i słuchaniem kazania, ale obserwowaniem walki chrzęszcza i psa.

Tomek poznaje Becky (streszczenie rozdziału)

W poniedziałkowy ranek Tomek zaczął szukać jakiejś dolegliwości, aby tylko móc nie iść do szkoły. Swoimi jękami obudził Sida. Zaraz też przybiegła ciotka i odkryła, że ból palca u Tomka jest udawany. Chłopiec więc zaczął narzekać na ruszający się ząb. Jednakże i to nie poskutkowało, gdyż starsza pani pomogła chłopcu go wyrwać.

W drodze do szkoły chłopiec spotkał młodego włóczęgę Huckleberry’ego Finna, swojego przyjaciela. Chłopcy zaczęli rozmawiać na temat usuwania brodawek. Później wymienili się swoimi skarbami: Tomek dał Finnowi swój ząb, a ten podarował mu kleszcza. Mimo że zaraz się pożegnali, Tomek spóźnił się do szkoły. Za karę nauczyciel kazał mu usiąść z dziewczynką. Tomek usiadł obok ślicznej nieznanajomej. Chłopiec podarował jej brzoskwinie i zabawiał ją, rysując na tabliczce przeróżne postacie. W pewnej chwili podsunął jej tabliczkę z napisem *Kocham cię*, co Becky bardzo ucieszyło.

Wyścigi kleszcza i złamane serce (streszczenie rozdziału)

Tomek wraz ze swoim przyjacielem Joe Harperem urządzili wyścigi kleszczy. Chłopcy tak byli zajęci swoją zabawą, że nie zauważyli ciszy w klasie i nauczyciela stojącego za nimi.

Po skończonych lekcjach Becky i Tomek spotkali się. Dziewczynka przyrzekła mu, że będzie kochać tylko jego. Gdy jednak dowiedziała się, że Tomek miał już narzeczoną, Amy Lawrence, rozgniewała się. Dumny chłopiec odszedł.

Nieustraszeni piraci (streszczenie rozdziału)

Tomek poszedł do lasu. Długo rozmyślał, siedząc pod rozłożystym dębem. Postanowił uciec z domu i rozpocząć nowe życie. Nagle rozległ się stąby dźwięk trąbki. Tomek zauważył Joego Harpera. Chłopcy zaczęli bawić się w Robin Hooda.

Zbrodnia na cmentarzu (streszczenie rozdziału)

W środku nocy Tomek wraz z Huckleberrym Finnem poszli na cmentarz. Tylko pohukiwanie puszczyka zakłócało głęboką ciszę. Nagle z drugiej strony cmentarza doszły ich jakieś stłumione głosy. Trzech mężczyzn: Metys Joe, Muff Potter i doktor Robinson zatrzymało się niedaleko kryjówki przestraszonych chłopców. Mężczyźni zabrali się do rozkopywania jednego z grobów. W pewnej chwili pokłócili się. Rozpoczęła się bójka. Joe wbił doktorowi nóż w pierś. Prerażeni chłopcy rzucili się do ucieczki.

Złowróźbne wycie psa (streszczenie rozdziału)

Chłopcy zatrzymali się koło ruin garbarni. Przysięgli sobie, że nic nikomu nie powiedzą o widzianym zdarzeniu. Napisali oświadczenie i podpisali się własną krwią. Nagle przed garbarnią zawył pies. Gdy wycie ustało, chłopcy usłyszeli chrapanie. Zaczęli skradać się na palcach i zauważyli śpiącego Muffa Pottera. Świtało, gdy Tomek wśliznął się przez okno do sypialni.

Sumienie nie daje Tomkowi spokoju (streszczenie rozdziału)

Nazajutrz całe miasteczko obiegała straszna nowina o zamordowaniu doktora. Wszyscy przypisywali winę Potterowi, który wkrótce został aresztowany. Tomka tymczasem dręczyły wyrzuty sumienia.

Kot i „morderca cierpień” (streszczenie rozdziału)

Niepokoje Tomka pierzchły pod wpływem nowego, ważnego zmartwienia. Becky Thatcher nie przychodziła do szkoły. Dziewczynka była chora. Życie straciło dla chłopca cały urok. Ciotka urządziła mu gorące kąpiele, nasiadówki i natryski, byleby chłopiec odzyskał dawną chęć życia. Gdy to nie pomogło, ciotka dała Tomkowi tyżeczkę leku *morderca cierpień*. W końcu chłopiec ocknął się z letargu, jednakże nie pod wpływem *mordercy cierpień*, gdyż lekarstwo to Tomek codziennie wylewał.

Pewnego dnia, kiedy właśnie ukrywał butelkę z lekarstwem, nadszedł domowy kot, Piotruś. Jego zachowanie wyraźnie wskazywało, że ma ochotę spróbować syropu. Tomek chwilę się wahał, w końcu poczęstował zwierzę. Dziwne zachowanie kota po spożyciu specyfiku zaskoczyło nawet ciotkę Polly.

Piraci rozwijają żagle (streszczenie rozdziału)

Tomek wraz z przyjaciелеm Joem Harperem postanowili uciec z domu i zostać piratami. Przyłączył się do nich Huck. O godzinie dwunastej w nocy przeprawili się przez rzekę. Na Wyspie Jacksona rozłożyli swoje obozowisko.

Szczęśliwy obóz piratów (streszczenie rozdziału)

Wczesnym rankiem piraci wykąпали się w rzece. Po śniadaniu, na które zjedli złowione wcześniej ryby, wyruszyli na zwiedzanie terenu. Później kąpali się i leniuchowali. Nagle z oddali zaczęły dochodzić ich jakieś dziwne odgłosy. Chłopcy dojrzeli mały parowiec, na pokładzie którego roito się od ludzi. Wtem z boku parowca strzeliła smuga białego dymu. Chłopcy odgadli, że ludzie z parowca poszukują ich, myśląc, że utonęli. Gdy zapadła noc, Tomek, nie budząc śpiących kolegów, przemknął się ku rzece.

Tomek zakrada się do domu (streszczenie rozdziału)

W kilka minut później Tomek dołynął do brzegu. Przebiegł puste zaułki i zatrzymał się na tyłach domostwa ciotki. W pokoju siedzieli ciocia Polcia, Sid, Mary i matka Joego Harpera. Chłopiec widział rozpacz ciotki. Z urywków rozmowy wywnioskował, że

zebrani sądzą, iż chłopcy utonęli podczas kąpieli. W niedzielę rano zostanie odprawione nabożeństwo żałobne. Gdy ciotka położyła się i usnęła, Tomek ostrożnie pocatował ją i wrócił na wyspę.

Pierwsze fajki. „Zgubiłem scyzoryk” (streszczenie rozdziału)

Mimo bezstroskiej zabawy chłopcy z tęsknotą spoglądali na daleki brzeg. Joe i Huck postanowili wracać do domu. Wówczas Tomek zaczął rozwijać przed nimi swe tajemne plany i chłopcy ochoczo wrócili na wyspę. Po wyśmienitym obiedzie postanowili nauczyć się palić. Jednakże fajki wywołały u chłopców gwałtowne ataki mdłości. W nocy rozszalała się burza, która poczyniła wiele szkód. Pierwsze promienie słońca poprawiły chłopcom humory.

Piraci na własnym pogrzebie (streszczenie rozdziału)

Domy ciotki Polci i Harperów okryły się żałobą. W czasie kazania pastor mówił o cnotach i chwalebnych uczynkach chłopców. Nagle dał się słyszeć jakiś szmer. W drzwiach kościoła stanęło trzech uciekinierów. Tomek Sawyer przyznał w duchu, że był to dzień największej chwały w jego życiu.

Tomek przyznaje się do pewnego snu (streszczenie rozdziału)

W poniedziałek rano ciocia Polcia i Mary zasypywały Tomka czułościami i dogadzały mu, jak mogły. Tomek opowiedział ciotce swój sen, który w rzeczywistości był opowieścią o jego nocnej wizycie w domu.

W szkole przygody Tomka i Joego cieszyły się olbrzymią sławą i zainteresowaniem. Tomek postanowił uwolnić się od Becky Thatcher. Udawał, że jej nie dostrzega. Tymczasem Becky ogłosiła piknik i wszystkie dzieci z wyjątkiem Tomka i Amy prosiły o zaproszenie. Becky siedziała na ławeczce i wraz z Alfredem Tempie oglądała książkę z obrazkami. Tomek był bardzo zazdrosny.

„Nie pomyślałem o tym” – brzmi czasem okrutnie (streszczenie rozdziału)

Po powrocie do domu Tomek dostał burę od ciotki, która od pani Harperowej dowiedziała się, iż sen Tomka był rzeczywistością.

Tomek cierpi za Becky (streszczenie rozdziału)

W drodze do szkoły Tomek spotkał Becky. Chłopiec przeprosił ją za swoje zachowanie, jednakże dziewczynka odrzuciła propozycję zgody.

Nauczyciel, pan Dobbins, zawsze marzył o tym, aby zostać lekarzem. Co dzień, gdy nie pytał uczniów, wydobywał z szuflady tajemniczą książkę i pogrążał się w lekturze. Choć każdego paliła ciekawość, nikt nie wiedział, co to za książka. Tego dnia Becky, przechodząc obok katedry, zauważyła ową lekturę. Upewniwszy się, że nikogo nie ma w pobliżu, dziewczynka zaczęła przerzucać kartki. Nagle w drzwiach klasy stanął Tomek. Becky tak nieszczęśliwie zamknęła ową książkę, że przedarła kartkę z ilustracją. Gdy nauczyciel zapytał, kto podarł książkę, Tomek wziął winę na siebie.

Krasomówstwo i połączana kopuła (streszczenie rozdziału)

Zbliżały się wakacje. Nauczyciel, zawsze surowy, stał się jeszcze surowszy i karat za najdrobniejsze przewinienia. Wreszcie uczniowie uknuli zemstę. Nadszedł uroczysty dzień zakończenia roku szkolnego. Uczniowie wychodzili po kolei i deklamowali wiersze. Później przyszła kolej na czytanie i zawody ortograficzne. Następnie rozpoczęła się konkurs z geografii. Nauczyciel podszedł do tablicy i zaczął rysować mapę

Ameryki. Nad głową profesora znajdowało się poddasze z luką w podłodze. W tym właśnie otworze ukazał się kot zawieszony na sznurku, który zaczął powoli zjeżdżać w dół. W pewnej chwili uczeplił się peruki i wpił w nią pazurami. Oczom zebranych ukazała się tyśa głowa nauczyciela. Po tym śmiesznym, ale i nieprzyjemnym dla nauczyciela wydarzeniu wreszcie zaczęły się długo oczekiwane wakacje.

Huck cytuje Pismo Święte (streszczenie rozdziału)

Tomek ze zdumieniem odkrył, że upragnione wakacje zaczynają mu ciążyć. Próbował pisać pamiętnik, jednakże szybko zaprzestał. Do miasta przyjechał pierwszy murzyński zespół śpiewaczy, cyrk, później frenolog i magnetyzer. Gdy odjechali, w miasteczku zrobiło się pusto i nudno. Becky wyjechała na wakacje do rodziców, do Konstantynopola. Na domiar złego Tomek przez długie tygodnie chorował na odrę.

Ocalenie Muffa Pottera (streszczenie rozdziału)

W sądzie rozpoczął się proces w sprawie zabójstwa doktora. Choć chłopców gnębiły wyrzuty sumienia, jeszcze raz przyrzekli, że nic nikomu nie powiedzą.

Rozpoczęła się rozprawa. Jako świadek odpowiadał Tomek Sawyer. Chłopiec nie umiał skłamać w tak ważnej sprawie. Mało brakowało, aby wyrok za zabójstwo został wydany na całkowicie niewinnego człowieka. Tomek opowiedział całą historię od początku do końca. W pewnej chwili Indianin Joe rzucił się do ucieczki.

Dni chwaty i noce pełne strachu (streszczenie rozdziału)

Znowu dni Tomka pełne były blasku i wesela. Jednakże w nocy chłopiec żył w śmiertelnym strachu. Wyznaczono nagrodę za ujęcie zbiega, a nawet przyjechał detektyw z St. Louis. Nie przyniosło to jednak żadnych efektów. Groźny przestępca wciąż był wolny.

W poszukiwaniu ukrytego skarbu (streszczenie rozdziału)

Tomek wraz z Huckiem Finnem postanowili znaleźć skarb. O północy chłopcy rozpoczęli poszukiwania.

Prawdziwi zbrojcy dostają w ręce skrzynię (streszczenie rozdziału)

Zaraz w sobotę chłopcy ponownie zabrali się do przerwanej pracy. Postanowili przeszukać nawiedzony dom. Zauważyli tam dwóch mężczyzn: głuchoniemego Hiszpana i obdartego, nieznanego im człowieka. Po dokładnym przyjrzeniu się chłopcy rozpoznali w głuchoniemym Hiszpanie zbrojcę – Joego. Mężczyźni odkryli w zmurszałej podłodze skrzynię pełną złotych monet. Postanowili ukryć swój skarb w tajemniczym miejscu, o którym mówili *numer drugi pod krzyżem*.

Na tropie – a serce drży ze strachu (streszczenie rozdziału)

Tomkowi wydawało się, że *numer drugi* oznacza pokój w okolicznej, podrzędnej gospodzie. Jak dowiedzieli się od właściciela karczmy, pokój ten był stale zamknięty na klucz, a wchodziło tam tylko w nocy. Huck postanowił śledzić Indianina Joego.

W jaskini mieszanka Joego (streszczenie rozdziału)

Chłopcy postanowili sprawdzić, kto nocą przychodzi do tajemniczego pokoju. Drzwi izby były otwarte, a w świetle latarki Tomek ujrzał śpiącego Joego. Huck zobowiązał się do pilnowania gospody.

Huck ratuje wdowę (streszczenie rozdziału)

W piątek wieczorem do miasta powróciła rodzina sędziego Thatchera. Następnego dnia Becky urządziła piknik, na który zaprosiła wszystkie dzieci z miasteczka. Bawiono się doskonale. W pewnej chwili uczestnicy pikniku postanowili zwiedzić okoliczne pieczary.

Tymczasem Huck dzielnie trwał na swoim posterunku. Wtem usłyszał jakiś szmer. Zauważył dwóch mężczyzn niosących skrzynię. Chłpiec szedł za nimi, aż stanęli przed parkanem otaczającym dom wdowy Douglas. Joe chciał zemścić się na kobiecie, której mąż aresztował go niegdyś za włóczęgostwo. Finn pobiegł szybko do domu Walijczyka i zawiadomił go o strasznych zamiarach bandytów. Huck nie poszedł z nimi dalej. Ukrył się za dużym kamieniem i nastuchiwał. Nagle huknęły strzały i rozległ się czyjś krzyk.

Tomek i Becky w pieczarach (streszczenie rozdziału)

W niedzielę rano Huck cichutko zapukał do drzwi starego Walijczyka. Okazało się, że bandyci uciekli. Chłpiec powiedział staremu człowiekowi, że głuchoniemy Hiszpan to poszukiwany Indianin Joe.

Podczas niedzielnego nabożeństwa okazało się, że z pikniku nie wrócili Tomek i Becky. Od razu rozpoczęły się poszukiwania zaginionych dzieci. Przetrząsnięto nieznanne zakamarki pieczar, jednakże dzieci się nie odnalazły. Tymczasem w gospodzie Towarzystwa Wstrzemięźliwości odkryto wódkę.

W pieczarach (streszczenie rozdziału)

Tomek i Becky brali udział w zabawie w chowanego, dopóki im się to nie znudziło. Później powędrowali krętym tunelem. Powoli oddalali się od reszty dzieci. Nagle Tomek zauważył nietoperze. Jeden z nich skrzydłem zgasił dziewczynce świecę. Kiedy przed dłuższy czas nikt nie odpowiadał na ich wołania, dzieci zrozumiały, że zabłądziły. Tylko idąc naprzód, mogły się uratować. Mijały godziny. Głód dręczył małych więźniów. Nagle usłyszeli jakieś głosy. Tomek szedł po omacku w kierunku słyszanych dźwięków, gdy nagle ujrzał człowieka ze świecą. Był to Indianin Joe, który jednak odwrócił się i zniknął w ciemnościach.

Wychodźcie! Znaleźli się! (streszczenie rozdziału)

Był wtorek. Miasteczko pogrążone było w żałobie. Chociaż dzieci nie odnaleziono, większość członków ekspedycji zaniechała poszukiwań. Nagle w środku nocy bijące dzwony zaalarmowały o odnalezieniu się Tomka i Becky. Chłpiec opowiedział dzieje swojej niezwyklej przygody i poinformował, że w pieczarach znajduje się Indianin Joe.

Śmierć Indianina Joego (streszczenie rozdziału)

Joego znaleziono martwego w jednym z korytarzy pieczar. Indianin umarł z głodu. Został pochowany obok wejścia do pieczary. Tomek wyznał Huckowi, że skarb znaleziony przez Indianina został ukryty w pieczarze. Chłopcy postanowili zatem wyruszyć na poszukiwanie skarbów. Zeszli w głąb pieczar. Nagle na ścianie chłopcy zobaczyli wymalowany kopciem świecy krzyż. Po chwili zauważyli skrzynię ze skarbem. Zatałowali worki ze złotem na taczki i wyruszyli w drogę powrotną. Po drodze spotkali starego Walijczyka, który zaprosił ich do wdowy Douglas.

Strumienie złota (streszczenie rozdziału)

W kilka minut później goście wdowy zasiedli do kolacji. Wdowa w podzięcie za uratowanie życia oświadczyła, że zamierza przyjąć Hucka do siebie. Wówczas Tomek powiedział, że chłopcu niczego nie brakuje. I opowiedział o odkrytym skarbie.

Zacny obywatel Huck przystaje do bandy (streszczenie rozdziału)

Fortuna, jaka trafiła się Tomkowi i Huckowi, wywołała potężny wstrząs w ubogiej mieścinie St. Petersburg. Pani Douglas i sędzia Thatcher – na prośbę cioci Polci – ulokowali kapitał chłopców na sześć procent. Sędzia Thatcher nabrał o Tomku wysokiego mniemania, twierdząc, że nikt inny nie wyprowadziłby jego córki z pieczar.

Huck cierpiął katusze, przymuszany do czystości i dobrych manier. Pewnego dnia przepadł bez wieści. Śpiącego w pustej beczce odnalazł go Tomek. Jednakże chłopiec nie chciał wracać do domu wdowy Douglas. W końcu Tomkowi udało się go namówić, ale tylko pod warunkiem, że przyjmie go do swojej bandy.

Problematyka

Głównym celem autora powieści jest, jak sam pisze w przedmowie, **dostarczenie rozrywki chłopcom i dziewczynkom**. Dlatego w książce odnajdujemy wiele ciekawych postaci, zabawnych, a nierzadko niebezpiecznych przygód, przedstawionych z humorem awantur, w jakie wdają się chłopcy. Widzimy kilka miesięcy z życia tytułowego bohatera. Tomek, chłopiec wyjątkowo niepokorny i niechętnie podporządkowujący się nakazom dorosłych, wraz ze swym przyjacielem, włóczęgą Huckleberrym Finnem, jest świadkiem morderstwa dokonanego przez Indianina Joego, ucieka z domu, by bawić się w piratów, poszukuje skarbów ukrytych przez złoczyńców, a w zakończeniu postanawia założyć wraz z przyjaciółmi bandę rabusiów. Oprócz tego Tomek przeżywa wielką miłość do córki adwokata, Becky Thatcher.

Jest to książka **o dzieciństwie, o czasie cudownych, ekscytujących, nieraz ryzykownych zabaw, niezwykłych pomysłach, a także o właściwej dla tego czasu beztroście, wolności i swobodzie**, których nie ma już w dorosłym, pełnym obowiązków życiu. Dlatego książkę tę kieruje autor nie tylko do chłopców i dziewcząt, ale i do dorosłych, którzy sami kiedyś byli dziećmi, aby przypomnieć im, **jak się wtedy czuli, jak myśleli i mówili i w jak niezwykłych przedsięwzięciach brali czasem udział**.

Czytając tę książkę, wielu z was współczuło pewnie Huckowi Finnowi. Nie miał rodziców ani domu. Prowadził życie włóczęgi, często był głodny i spragniony. Dziwimy się jego decyzji o ucieczce od serdecznej i kochającej go wdowy Douglas. Początkowo nie możemy zrozumieć, jak można odrzucić gościnny, przychylny dom i miłość opiekunki, a wybrać samotność i nędzę. Dla Hucka ten wybór jest bardziej oczywisty, gdyż przyzwyczajony do swobody i życia bez nakazów, mieszkając u wdowy, jest smutny i przygnębiony. Dzieje się tak dlatego, że chłopiec nigdy nie musiał przyzwyczajać się do zasad panujących w domu i szkole, nie potrafił i nie chciał ich przestrzegać. Chce wrócić do dawnej swobody i wolności (spania w beczkach, chodzenia boso, włóczęgotwa i potarganych ubrań), mimo że życie, jakie prowadził przed zamieszkaniem u wdowy, było trudne i niebezpieczne.

Bezpieczne, wygodne, ale i pełne nakazów i zakazów życie w „normalnym” domu przypomina Huckowi więzienie: **Gdziekolwiek się obrócił, kraty i kajdany cywilizacji zamykały się za nim, pętały mu ręce i nogi**. Tomek doskonale rozumie przyjaciela, ale wie także, że w życiu trzeba respektować prawa i zasady, bo tylko wtedy można w pełni czuć się wolnym i niezależnym. Właśnie **dzięki istnieniu praw człowiek odczuwa wolność, może sprawdzić siłę swojej woli, kształtować swoją osobowość. Wolność całkowita, pozbawiona jakiegokolwiek oparcia w wyznawanych zasadach, nie ma swojego smaku i wartości**. Dlatego

chłopcom bawiącym się w piratów tak szybko nudzi się pełnia swobody na wyspie, dlatego też Tomek namawia Hucka do powrotu do wdowy.

Przygody Tomka Sawyera uczą nas, dlaczego nie warto za bardzo ufać cywilizacji, ale także pokazują, że zupełna wolność nie powinna być szczytem naszych marzeń. Dzieci, pozbawione opieki dorosłych i ich zakazów, nie potrafią się cieszyć nawet z najwspanialszej zabawy. Tomek, Joe Harper i Huck szybko przekonują się, że zabawa w piratów, którą w każdej chwili można przerwać i wrócić do domu, jest o wiele lepsza niż bycie prawdziwym piratem. Zdaje sobie z tego sprawę nawet Huck, który nie tęskni wprawdzie za rodziną, której nie posiada, ale długotrwały pobyt na Wyspie Jacksona budzi w nim tęsknotę za dawnym stylem życia – spaniem w beczkach i włóceniem się po mieście.

Gatunek utworu

Przygody Tomka Sawyera to powieść przygodowa. Można zauważyć następujące cechy tego gatunku:

- ◆ bohaterowie przeżywają **liczne przygody** – Tomek i Huck nieustannie popadają w tarapaty, uczestniczą we rozmaitych awanturach, często znajdują się w niebezpieczeństwie, są świadkami niesamowitych wydarzeń;
- ◆ **szybka akcja** – wydarzenia szybko następują po sobie, Tomek wciąż przeżywa nowe przygody: bawi się w piratów, broi w szkole, gubi się wraz z Becky w jaskini, wyrusza z Huckiem na nocną wyprawę na cmentarz, szuka skarbów itd.;
- ◆ **liczne zwroty akcji** – do końca nie wiemy, jak skończy się powieść, nagłe pojawienie się Indianina Joego w przebraniu Hiszpana znacznie komplikuje fabułę, przypadkowe odnalezienie wyjścia z jaskini ocala życie Tomka i Becky, nocna wyprawa na cmentarz wikała losy Tomka i Hucka w sprawę morderstwa itd.;
- ◆ podstawową formą wypowiedzi jest **opowiadanie** – narrator relacjonuje nam bezpośrednio wydarzenia, w których biorą udział bohaterowie, dzięki czemu akcja szybko posuwa się do przodu, nie spotkamy zbyt wielu opisów i nie będą one długie.



Lektury obowiązkowe znajdziesz w książce
Leksykon lektur i wierszy – szkoła podstawowa klasy 4–6!

Kup na www.greg.pl 

Autorzy:

Jakub Bączyński, Olga Gradoń, Adam Karczewski, Anna Kremiec,
Jakub Matusiak, Damian Molicki, Izabela Natódka, Agnieszka Nawrot,
Karolina Rymut, Dorota Stopka, Lucyna Szary, Aldona Szóstak, Joanna
Tomasik, Weronika Widzińska, Barbara Włodarczyk, Maria Zagnińska,
Kamila Zawadzka

Redakcja i korekta:

Agnieszka Antosiewicz, Maria Zagnińska

Wydanie I

© Copyright by Wydawnictwo GREG® Sp. z o.o.

Wydawnictwo GREG®

ul. Klasztorna 2B
31-979 Kraków
tel. (12) 680 15 50
www.greg.pl

Księgarnia internetowa: www.greg.pl

Znak firmowy GREG® zastrzeżony w Urzędzie Patentowym RP.

Wszystkie prawa zastrzeżone.

Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana
lub przedrukowana bez pisemnej zgody Wydawnictwa GREG®.

Projekt okładki:

Aleksandra Zimoch

Layout i skład:

Pracownia Register

Zdjęcia i portrety – domena publiczna.